

SWEDPOS

Svensk Förening för Psykosocial Onkologi & Rehabilitering

Cancerrehabilitering och nationellt vårdprogram

Else-Marie Rasmusson,
sexolog, Cancerrehabilitering, SUS,
ordförande SWEDPOS

Ylva Svahn
Verksamhetschef för Centrum för
cancerrehabilitering, Stockholm,
styrelseledamot SWEDPOS

Cancerincidens och prevalens

- Incidens 2021: 68 810 personer
- Prevalens: mer än 500 000 personer har eller har haft cancer
- Prognos: minst var tredje person som lever i Sverige i dag kommer att få ett cancerbesked

Ref: Cancer i siffror 2021

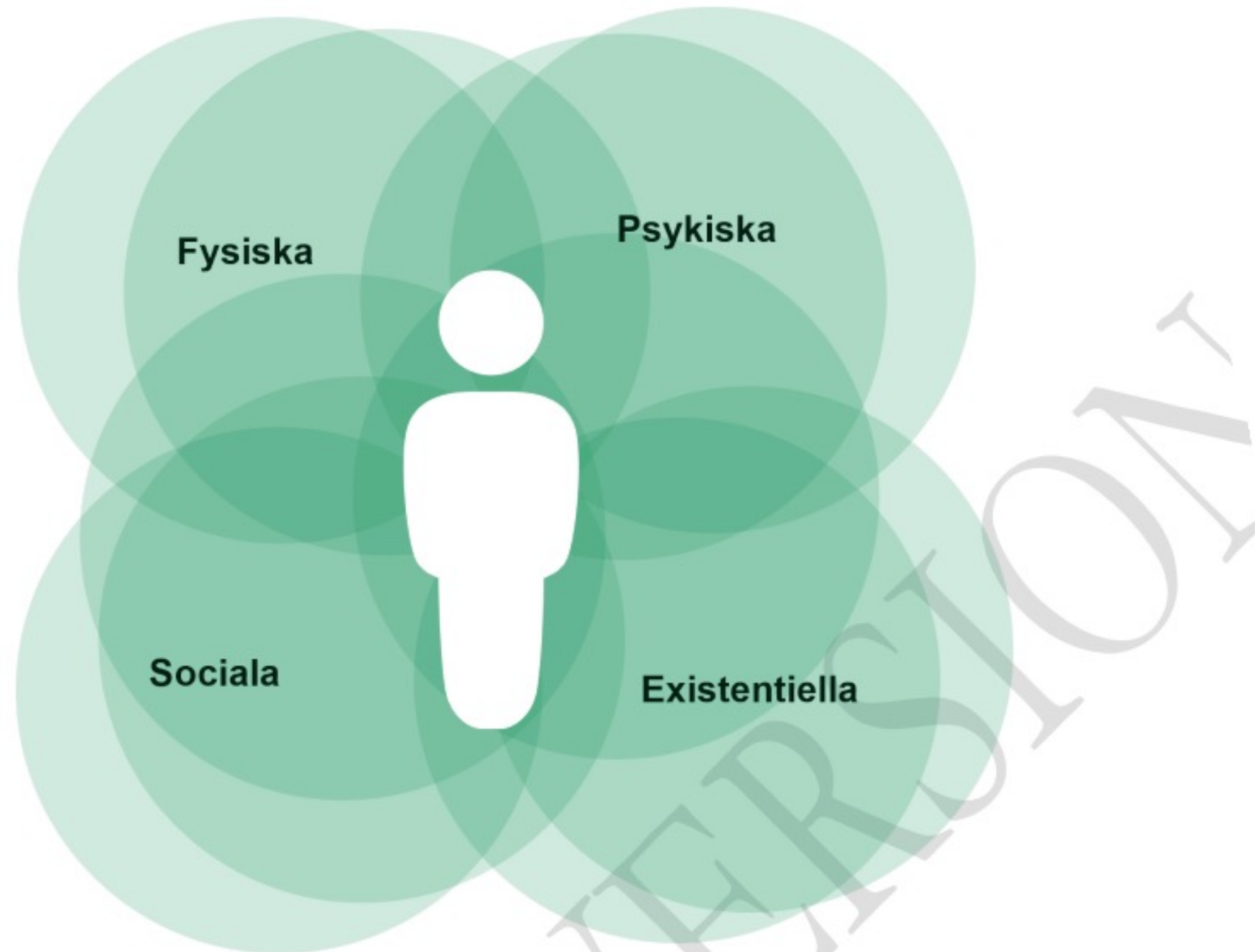
Definition cancerrehabilitering

Foto Yanan Li

Insatser, utifrån en persons behov och förutsättningar, som syftar till att förebygga funktionsnedsättningar samt till att personen ska bibehålla eller återfå bästa möjliga funktionsförmåga och ett aktivt deltagande i samhällslivet trots konsekvenser av cancer och cancerbehandling.

Figur 2. Behov utifrån fyra områden

Bilden är modifierad från en originalbild framtagen av Cancerfonden. Cancerrehabilitering utgår från fyra områden: patientens och de närståendes fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov. Dessa är alla relaterade till varandra.

Hälsokattning

Datum: Namn:

Personnummer:

Har din sjukdom påverkat nedanstående områden den senaste veckan? Sätt kryss i den ruta som bäst motsvarar din upplevelse.

	Inget problem	Litet problem	Besvärande problem	Mycket besvärande problem	Vet ej
Trötthet	☐	☐	☐	☐	☐
Sömn	☐	☐	☐	☐	☐
Smärta	☐	☐	☐	☐	☐
Andning	☐	☐	☐	☐	☐
Minne/koncentration	☐	☐	☐	☐	☐
Nedstämdhet/ depression	☐	☐	☐	☐	☐
Oro/ångest	☐	☐	☐	☐	☐
Äta/dricka	☐	☐	☐	☐	☐
Illamående	☐	☐	☐	☐	☐
Stickningar i händer/ fötter	☐	☐	☐	☐	☐
Avföring	☐	☐	☐	☐	☐
Urin	☐	☐	☐	☐	☐

Vänd – flera frågor på nästa sida

Har din sjukdom påverkat nedanstående områden? Sätt kryss i den ruta som bäst motsvarar din upplevelse.

	Inget problem	Litet problem	Besvärande problem	Mycket besvärande problem	Vet ej
Balans	☐	☐	☐	☐	☐
Utseende	☐	☐	☐	☐	☐
Fysisk aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐
Sexualitet	☐	☐	☐	☐	☐
Familj/relationer	☐	☐	☐	☐	☐
Existentiella funderingar ¹	☐	☐	☐	☐	☐
Ekonomi	☐	☐	☐	☐	☐
Arbete/sysselsättning	☐	☐	☐	☐	☐
Beroende	☐	☐	☐	☐	☐

¹ Existentiella funderingar: Funderingar om livet och döden

Andra problem eller frågor kan du skriva om här:

Cancerrehabilitering idag

Flera rapporter visar att det finns brister när det gäller cancerrehabilitering och att det skiljer mycket mellan regioner i Sverige.

CancerRehabFondens rapport från 2021 visar:

- Cancerrehabilitering prioriteras för lågt
- Mindre än 40 % av patienter erbjuds cancerrehabilitering
- Hjälporganisationer som finansieras av privata medel fyller en viktig funktion genom att komplettera offentligt finansierade initiativ
- Av CancerRehabFondens deltagare har endast en av fem erbjudits rehabilitering via vården, trots att alla har rätt till det

Lika olika överallt, en utvärdering av Cancerfonden och Bröstcancerförbundet visar:

Tillgängligheten varierar stort över landet liksom strukturerna för bedömning, genomförande och uppföljning. 61% hade inte erbjudits cancerrehabilitering alls.

Förslag:

- Gör rehabilitering till en integrerad del av standardiserat vårdförlopp för bröstcancer och schemalägg när rehabiliteringsbedömningar ska göras.
- Skapa ett digitalt centrum för cancerrehabilitering som kan ta emot patienter från hela landet för ökad jämlikhet och tillgänglighet.

Cancerrehabilitering i Sverige, Nätverket mot Cancer, 2022

- Hälften av de tillfrågade upplever att de inte har blivit erbjudna cancerrehabilitering
- De patienter som uppgett att de genomgått cancerrehabilitering och de rehabiliteringsenheter vi tillfrågat har en mer negativ bild av hur cancerrehabiliteringen fungerar än de som är ansvariga i regionernas ledningsstruktur

Åtgärder för en bättre cancerrehabilitering:

- Implementera det nationella vårdprogrammet – se till att det används och anpassas till regionala förhållanden
- Utveckla digitala verktyg och lösningar, inte minst för ökad tillgänglighet
- Stärkt uppföljning och utvärdering av cancerrehabilitering
- Utveckla nationella kvalitetsregister för cancerrehabilitering

Utredning av cancerrehabilitering, 2022

Frågan belystes ur olika perspektiv: patienter, professionella, utveckling och kunskapsutveckling, ledning och styrning.

Man var enig om hur cancerrehabiliteringen fungerar och vilka åtgärder som krävs för att skapa förbättring.

Implementeringen har visat sig vara svår då förutsättningarna skiljer sig mycket i landet.

Vad behöver göras enligt rapporten?

- Krav och direktiv på nationell nivå
- Cancerrehabilitering tas med i regionernas arbete med nära vård
- Verksamhetsöverskridande samverkan

- Alla cancerpatienter ska ha en kontaktsjuksköterska
- Tydliga rutiner för rehabiliteringsbedömning, rehabiliteringsplan och dokumentation
- Rehabiliteringen planeras och utformas tillsammans med patient
- Unga vuxna får anpassad och vetenskapligt korrekt information om sex, fertilitet och impotens vid cancer

Nationellt vårdprogram för cancerrehabilitering, 2023.

Patienten kan behöva cancerrehabilitering före och under sin cancerbehandling, och behov kan även uppstå eller öka långt efter avslutad behandling.

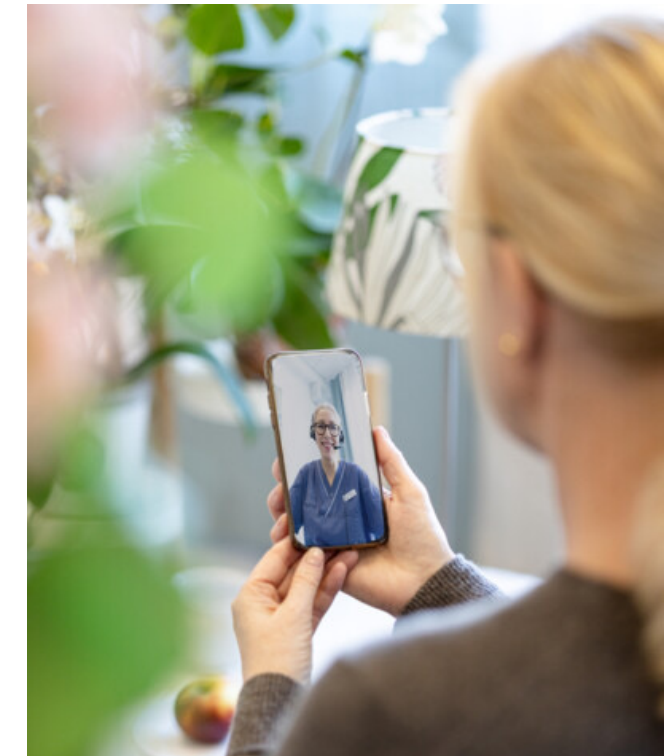

Foto Yanan Li

Det behövs riktlinjer för strukturerad uppföljning och strukturerat omhändertagande i alla regioner, på samtliga vårdnivåer och i hela vårdkedjan.

Figur 3. De tre nivåerna av insatser

Kvalitet och uppföljning

Kvalitetsindikatorer för cancerrehabilitering behöver tas fram och registreras systematiskt för att bidra till en jämlik cancerrehabilitering av god kvalitet.

Möjligheter

- Tydliggöra vad grundläggande rehabiliteringsinsatser är för patienten
- Samverkan för cancerrehabilitering
- Digitala lösningar
- Primärvårdens roll är viktig

Möjligheter

- Regionalt cancercentrums roll inom cancerrehabilitering
- Cancerrehabilitering, webbutbildning för primärvården som möter patienter med cancer

SWEDPOS-arbete

Fjolårets konferens med temat rehabiliteringsmetodik, teamarbete och implementering, ett steg mot "en tydligare rehabstruktur".

Påverka och arbeta för att det uppdaterade vårdprogrammet implementeras.

Målet med cancerrehabilitering är att alla patienter och närstående ska få det stöd de behöver för att fungera så bra som möjligt inom livets olika områden, fysiskt, psykiskt, socialt och existentiellt.

SWEDPOS Vision

Cancerrehabilitering till alla berörda

